

## **ZAPOBIEGANIE ROZWOJOWI NIEDOWIDZENIA – WCZESNE WYKRYWANIE WAD WZROKU I ZEZA U DZIECI**

Celem Programu jest zapobieganie rozwojowi niedowidzenia i poprawa funkcji narządu wzroku u dzieci w wieku 4-5 lat z terenu województwa łódzkiego poprzez wczesne wykrywanie wad wzroku oraz zeza. Program powstał w odpowiedzi na potrzeby zdrowotne najmłodszej populacji regionu. Według danych Wojewódzkiego Centrum Zdrowia Publicznego w Łodzi zaburzenia refrakcji i akomodacji stanowią trzeci, co do częstotliwości występowania problem zdrowotny wśród dzieci i młodzieży w województwie łódzkim, a ponadto występowanie zaburzeń widzenia wpływa na dalszy rozwój dziecka oraz jego postępy w nauce.

Program obejmuje przeprowadzenie wywiadu z rodzicem/opiekunem dziecka oraz wykonanie badań okulistycznych w kierunku wad refrakcji oraz zeza, takich jak: badanie refrakcji autorefraktometrem, badanie ostrości wzroku, badanie ustawienia gałek ocznych, (test odbłasków rogówkowych, cover-test), badanie widzenia stereoskopowego (test Muchy) oraz badanie dna oka.

W 2011 roku, będącym **piątym rokiem realizacji** Programu, zawarto **10 umów** na wykonanie świadczeń zdrowotnych w ramach Programu z placówkami z terenu Łodzi, Rawy Mazowieckiej, Pabianic i Łasku. Były to:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rawie Mazowieckiej,
2. Gabinet Okulistyczny Teresa Biedrzycka-Kądziela w Rawie Mazowieckiej,
3. Szpital Powiatowy w Radomsku,
4. Miejska Przychodnia „Widzew” w Łodzi,
5. Samodzielny Szpital Wojewódzki im. Mikołaja Kopernika w Piotrkowie Trybunalskim,
6. NZOZ Okulista - Partner w Łodzi,
7. Zespół Poradni ZDROWIE w Poddębicach,
8. Renoma Sp. z o.o. w Łodzi,
9. NZOZ Centrum Medyczne Szpital św. Rodziny w Łodzi,
10. NZOZ Medycyna Grabieniec w Łodzi.

Pierwotnie w budżecie województwa łódzkiego w 2011 roku zaplanowano na realizację Programu kwotę 100.000 złotych, zaś rzeczywisty koszt badań wyniósł **80.679 złotych**.

W celu dotarcia do mieszkańców województwa z informacją o Programie, Urząd Marszałkowski w Łodzi oraz placówki realizujące Program przeprowadziły akcję promocyjno-informacyjną. Ze środków Samorządu Województwa Łódzkiego wydrukowano plakaty i ulotki

(15.000 ulotek i 700 plakatów). Ponadto, o realizowanym Programie powiadomiono wybrane gminy, ośrodki pomocy społecznej, przedszkola, domy dziecka, domy kultury. Materiały promocyjne przekazano także do Łódzkiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Łodzi. Następnie informację o Programie rozpowszechniano wykorzystując Internet, gazety lokalne oraz radio.

### **Wyniki Programu**

W trakcie wizyty okulistycznej odbywającej się w ramach programu, z rodzicami bądź opiekunami dzieci, został przeprowadzany wywiad w kierunku czynników ryzyka występowania zaburzeń wzroku u dzieci.

W ciągu całego okresu realizacji Programu w 2011 roku przebadano **1.479 dzieci** w wieku 4 i 5 lat z terenu województwa łódzkiego, przy czym dziewczynki stanowiły 49,97% (739), a chłopcy 50,03% (740).

Z analizy ankiet wynika, iż 63,49% tj. 939 dzieci nie miała wcześniej wykonywanego badania okulistycznego (u 1,62 % dzieci, tj. 24 dzieci - brak danych na ten temat).

Odsetek dzieci, które miało kiedyś uraz głowy lub narządu wzroku był niewielki i wynosił 5,27% (tj. 78 osób), przy czym w przypadku 1,42% dzieci tj. 21 badanych brak jest danych na ten temat.

Wśród wszystkich przebadanych dzieci 7,78% (tj. 115 dzieci) urodziło się jako wcześniaki (odnośnie 0,95% tj. 14 badanych - brak danych na ten temat).

Z przeprowadzonego wywiadu medycznego wynika również, iż tylko jedno dziecko miało rozpoznaną dysleksję. Należy jednak zaznaczyć, iż w przypadku 3,58% pacjentów tj. 53 dzieci opiekunowie zaznaczyli w ankiecie brak wiedzy w tym zakresie.

Odsetek 4 i 5 - latków, które chorują, bądź chorowały na poważną chorobę lub jest pod opieką specjalistów wynosił 26,10% tj. 386 dzieci (u 1 dziecka – brak danych).

Inne objawy, które mogą świadczyć o występowaniu zaburzeń wzroku u dziecka, m.in.: trudności z utrzymaniem równowagi, zła ocena odległości, łzawienie oczu stwierdzono u 31,30% badanych, tj. 463 osób (u 2 dzieci – brak danych).

Na podstawie karty badania profilaktycznego można stwierdzić, iż spośród wszystkich przebadanych 16,29% dzieci miało nieprawidłową ostrość wzroku (tj. 241 dzieci), przy czym odsetek chłopców z tą nieprawidłowością wynosił 17,43% (tj. 129 chłopców), a dziewczynek 15,16% (112 dziewczynek).

Wśród badanych 4 i 5 – latków 27,38% (tj. 405 osób) miało nieprawidłową refrakcję. Odsetek chłopców, u których wynik badania refrakcji autorefraktometrem był nieprawidłowy wynosił 25,68% (tj. 190 chłopców), a dziewczynek wynosił 29,09% (tj. 215 dziewczynek).

Nieprawidłowe ustawienie oczu zaobserwowano u 7,51% 4 i 5 - latków (tj. 111 dzieci), przy czym odsetek chłopców z tą nieprawidłowością wynosił 7,30% (54 dzieci), a odsetek dziewczynek – 7,71%

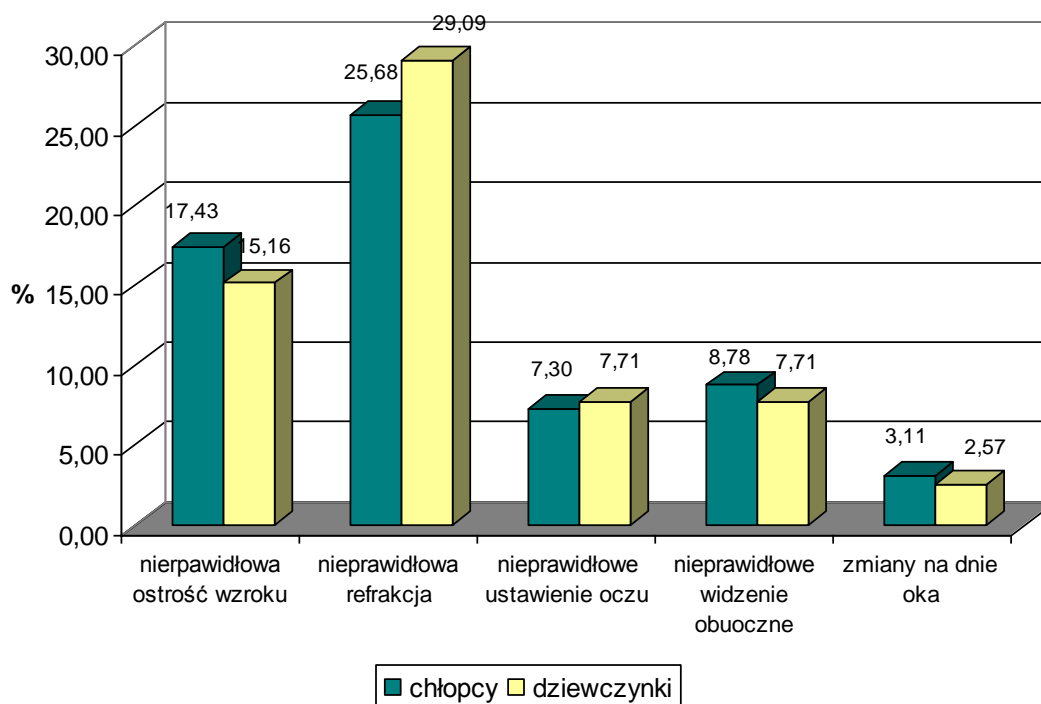
Wśród wszystkich przebadanych dzieci nieprawidłowy wynik widzenia stereoskopowego miało 8,25% dzieci (tj. 122 osoby). Chłopcy, u których zaobserwowano nieprawidłowe ustawienie obuoczne stanowili 8,78% (tj. 65), natomiast dziewczynki stanowiły 7,71% (tj. 57).

Nieprawidłowy wynik badania dna oka stwierdzono u 2,84% dzieci (tj. 42 badanych), przy czym odsetek chłopców z tą nieprawidłowością stanowił 3,11% (tj. 23), a dziewczynek 2,57% (tj. 19).

Informacje dotyczące wyników badań, które wykonano u 4 i 5 – latków w 2011 roku, zawiera Tabela Nr 1 oraz Wykres Nr 1.

#### Wykres nr 1.

**Porównanie odsetka dziewczynek i chłopców według rozpoznania lekarskiego przeprowadzonego w ramach Programu**



#### Tabela Nr 1.

Wyniki badań wykonanych w ramach programu profilaktycznego pn. „Zapobieganie rozwojowi niedowidzenia – wczesne wykrywanie wad wzroku i zęza u dzieci”.

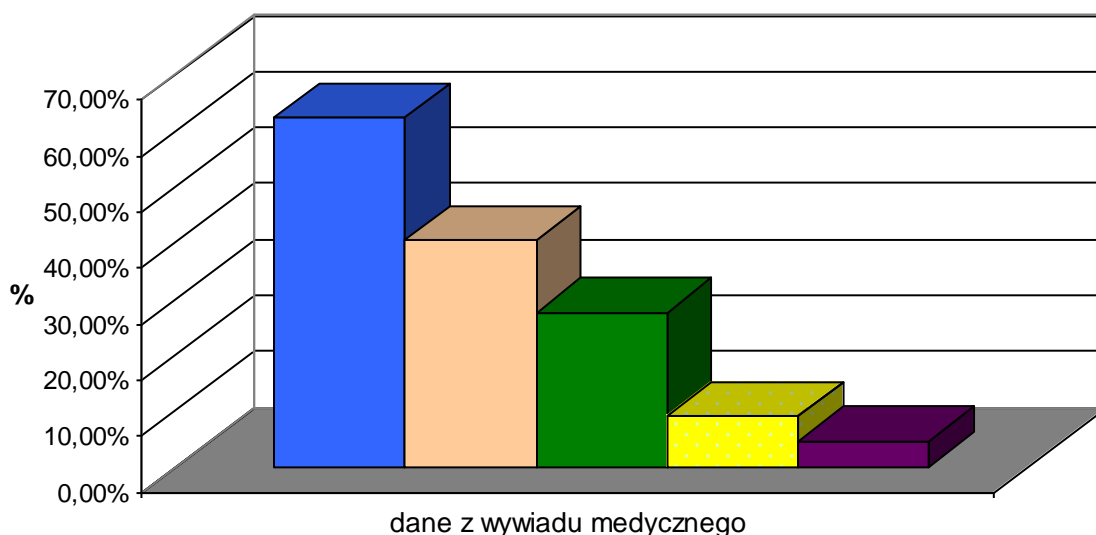
Wyszczególnienie	Ogółem	Liczba dzieci, u których stwierdzono nieprawidłowości w badaniach:				
		ostrości wzroku	refrakcji	ustawienia oczu	widzenia obuocznego	dna oka
chłopcy	740	129	190	54	65	23
dziewczynki	739	112	215	57	57	19
<b>Razem</b>	<b>1479</b>	<b>241</b>	<b>405</b>	<b>111</b>	<b>122</b>	<b>42</b>

### Analiza ankiet u dzieci, u których wykryto zaburzenia wzroku

W wyniku przeprowadzonych badań w ramach Programu u **544 dzieci** (tj. 36,78% populacji badanej) wykryto zaburzenia wzroku.

Analizując dane z wywiadu medycznego u wszystkich osób, u których wykryto zaburzenia wzroku można stwierdzić, że 62,32% tj. 339 dzieci nie miała wcześniej wykonywanego badania okulistycznego. Opiekunowie wymienili aż u 40,44% tj. 220 dzieci inne objawy mogące świadczyć o występowaniu zaburzeń wzroku u dziecka.

Odsetek dzieci, które chorują bądź chorowały na poważną chorobę lub jest pod opieką specjalistów wynosił 27,57% tj. 150 osób. Wśród dzieci z zaburzeniami wzroku 9,01% tj. 49 dzieci urodziło się jako wcześniaki. Ponadto, z wywiadu medycznego wynika, iż odsetek dzieci, które miało kiedyś uraz głowy lub narządu wzroku wynosił 4,60%, tj. 25 dzieci. Szczegółowe informacje na temat **populacji z zaburzeniami wzroku** zawiera poniższy wykres.



- pierwsza w życiu wizyta u okulisty
- inne objawy
- choruje/chorowało na poważną chorobę lub jest pod opieką specjalistów
- urodziło się jako wcześniak
- miało kiedyś uraz głowy lub narządu wzroku

Dotychczasowe badania wykazują konieczność kontynuowania Programu. Biorąc pod uwagę fakt, że późne wykrycie wad wzroku zeza może wiązać się z konsekwencjami zdrowotnymi należy stwierdzić, że efekty programu profilaktycznego pn. „Zapobieganie rozwojowi niedowidzenia – wczesne wykrywanie wad wzroku i zeza u dzieci” są znaczące.

Program przyczynił się także do zwiększenia świadomości rodziców i opiekunów na temat występowania wad refrakcji i zeza u dzieci, ich konsekwencji oraz potrzeby wczesnego diagnozowania i leczenia.